AGRÁRMINISZTÉRIUM

A Közös Agrárpolitika jövője

Madarász István

Agrárminisztérium

Szakmai partnertalálkozó - Győr, 2020. október 15.

Az előadás felépítése

I. Aktualitások - 2020
II. A 2021-2027 közötti új többéves pénzügyi keret (MFF) tárgyalásának helyzete
III. A KAP-reform folyamatának állása
IV. Átmeneti időszak a Közös Agrárpolitikában

I. Aktualitások - 2020

Agrártámogatások (milliárd forint)

	2014. év	2015. év	2016. év	2017. év	2018. év	2019. év	2020. év
Nemzeti támogatások*	65,98	95,02	103,42	95,32	96,42	98,40	96,43
Ebből Nemzeti agrár-támogatások**	49,25	77,73	86,91	77,60	78,56	78,32	77,22
EU által közvetlenül térített támogatások***	397,79	395,78	395,92	395,48	395,45	395,42	393,96

*Nemzeti agrártámogatások + Tanyafejlesztési Program + osztatlan földtulajdon kimérésének költségei

** 2016-ban a tejválság kezelésére 11,44 Mrd forint többletforrás került jóváhagyásra, ami a költségvetési tv. módosításával nyár folyamán került be az FM költségvetésébe

*** az adott évre vonatkozó keret 310,4 euró/Ft árfolyammal számolva

AGRÁRMINISZTÉRIUM

A közvetlen támogatások rendszere Magyarországon

Degresszivitás

Kötelező elemek

- Alaptámogatás (SAPS)
- „Zöld” komponens
- Fiatal gazdálkodóknak juttatott támogatás

+

Önkéntes elem

- Termeléshez kötött támogatás

Degresszivitás

A támogatás feltétele a kölcsönös megfeleltetés intézkedéseinek betartása

VAGY

Az ország számára önkéntes, a gazdák számára választható elem

A kisgazdaságok számára kialakított egyszerűsített támogatási rendszer

+ Átmeneti nemzeti támogatás (ÁNT) a SAPS-ot alkalmazó tagállamok számára

Területalapú támogatás - 2020. évi kérelmek*

- Összes alaptámogatást (SAPS) igénylő: 163 363 termelő
- Igényelt alaptámogatás (SAPS) jogosult területe: 4,98 millió hektár

Egyes jogcímek értéke

Jogcím megnevezése	euró/hektár	forint/hektár (365,53 Ft/euró árfolyam)
Alaptámogatás (SAPS)	142,19	51 975
Zöldítés	80,22	29 325
Alaptámogatás+zöldítés	**224,42**	**81 300**
Fiatal gazdák támogatása	67,9	24 819

* Megjegyzés: előzetes adatok, MÁK 2020

Termeléshez kötött támogatások értékei - 1. (2020. évi kérelmek tükrében*)

Megnevezés	Kérelemszám	Igényelt terület	Fajlagos támogatás
	darab	ha	forint, 365, 53 Ft/EUR
Cukorrépa	488	12 772	226 554
Rizs	61	2 990	241 967
Ipari zöldség	4 083	59 372	69 920
Zöldség	5 973	20 078	91 068
Ipari olajnövény	560	7 186	71 166

* A kérelmezett adatok alapján készült modellszámítás során becsült érték. A Kincstár ellenőrzése alapján az összegek változhatnak

Termeléshez kötött támogatások értékei - 2. (2020. évi kérelmek tükrében*)

Megnevezés	Kérelemszám	Igényelt terület	Fajlagos támogatás
	darab	ha	forint, 365, 53 Ft/EUR
Gyümölcs extenzív	11 263	40 823	86 616
Gyümölcs intenzív	3 626	18 484	131 565
Szemes fehérje	3 357	64 787	75 128
Szálas fehérje	17 019	182 584	26 658

* A kérelmezett adatok alapján készült modellszámítás során becsült érték. A Kincstár ellenőrzése alapján az összegek változhatnak

Termeléshez kötött támogatások értékei - 3. (2020. évi kérelmek tükrében*)

Megnevezés	Kérelemszám	Igényelt egyed	Fajlagos támogatás
	darab	darab	forint, 365, 53 Ft/EUR
Anyajuh	6 862	778 776	10 217
Anyatehén	8 926	268 294	47 183
Hízottbika	5 738	87 377	18 627
Tejhasznú tehén	3 376	212 859	117 243

* A kérelmezett adatok alapján készült modellszámítás során becsült érték. A Kincstár ellenőrzése alapján az összegek változhatnak

Az idei évben prognosztizált teljes kifizetési összeg a 2020. évi kérelmek után (előleg és részkifizetések összesen)

Előleg- és részfizetéssel érintett közvetlen támogatások	Előlegfizetés	Részfizetés	Együtt	A jogcím teljes pénzügyi keretének %-ában
	becsült összege			
SAPS	120 000	55 000	175 000	68%
Zöldítés	20 000	7 000	27 000	18%
Kistermelők	2 128	919	3 047	76%
Tejhasznú tehén VCS	12 150	7 300	19 450	78%
Hízottbika VCS	650	0	650	40%
Anyajuh VCS	3 300	0	3 300	41%
Gyümölcs intenzív VCS	1 000	0	1 000	41%
Gyümölcs extenzív VCS	1 500	0	1 500	42%
Fiatal gazdák	1 500	0	1 500	31%
Mindösszesen	**162 228**	**70 219**	**232 447**	**51%**

A Vidékfejlesztési Program végrehajtása - 2020. 09. 04.

Megjelent pályázatok			
Állapot	**db**	**Meghirdetett keretösszeg (Mrd Ft)**	**Aránya a VP-hez képest VP keret : 1413,8 Mrd Ft**
Megjelent pályázat	81	1 559,59	110,3%
Ebből:			
Lezárt pályázat	57	1 153,32	81,6%
Nyitott pályázat	18	274,97	19,4%
Egységes kérelemmel benyújtható	5	101,30	7,2%
Megjelent, de még nem nyitott	1	30	2,1%
Kötelezettségvállalás (determinációval)	72	1 441,03	101,9%
Kifizetett támogatások	61	732,67	51,8%

Adatok: Mrd Ft-ban

Fontosabb, nyitott pályázati felhívások

Erdősítés támogatása
Keret: 39,83 Mrd Ft

Erdő szerkezetátalakítás
Keret: 7,95 Mrd Ft

Erdőkárok helyreállítása
Keret: 2,97 Mrd Ft

Borszőlőültetvény telepítés támogatása
Keret: 4 Mrd Ft

Mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatás
Keret: 24,47 Mrd Ft

Tanyák háztartási léptékű villamos energia, és vízellátás, valamint a szennyvízkezelés fejlesztései
Keret: 8,23 Mrd Ft

Egyedi szennyvízkezelés
Keret: 12,41 Mrd Ft

Mezőgazdasági vízgazdálkodási ágazat fejlesztése
Keret: 49,57 Mrd Ft

Együttműködések támogatása a rövid ellátási láncok és a helyi piacok kialakításáért, fejlesztéséért és promóciójáért
Keret: 3,84 Mrd Ft

AGRÁRMINISZTÉRIUM

Közelmúltban megjelent felhívások

Mezőgazdasági termelők EU-s és nemzeti minőségrendszerhez történő csatlakozásának támogatása
Keret: 2,44 Mrd Ft

Termelői csoportok és szervezetek létrehozása
Újranyitott
Keret: 3 Mrd Ft

A Rövid Ellátási Lánchoz kapcsolódó beruházások támogatása az élelmiszeripar és a borászat területén
Keret: 1,5 Mrd Ft

Állattartó telepek fejlesztésének támogatása
Keret: 50 Mrd Ft

Csemetekertek gépbeszerzésének támogatása
Keret: 1 Mrd Ft

Kertészeti üzemek korszerűsítése
Keret: 30 Mrd Ft.

Mezőgazdasági kisüzemek támogatása
Keret: 2,5 Mrd Ft

Helyi termékértékesítést szolgáló piacok infrastrukturális- és eszköz fejlesztése
Keret: 3 Mrd Ft

II. A 2021-2027 közötti új többéves pénzügyi keret (MFF) tárgyalásának helyzete

A formálódó új MFF

- Az Európai Tanács 2020. július 18-21. között megtartott ülésén **az állam- és kormányfők megállapodásra jutottak** a fő költségvetési sarokszámok és számos kiemelt jelentőségű egyéb kérdésben (pl. jogállamiság, közös hitelfelvétel);
- **FONTOS**: **A megállapodás még nem tekinthető véglegesnek**, csak az Európai Parlament egyetértését követően válhat véglegessé. Erre jelen állás szerint legkorábban októberben kerülhet sor. (+*a saját forrás határozat esetében nemzeti ratifikáció szükséges*)
- A következő uniós költségvetési ciklusban **a KAP részaránya** ugyan **visszaesik**, de az Európai Bizottság eredeti javaslatával szemben nem csökken 30% alá.
- A KAP-ot is magába foglaló **fejezet főösszege 356,374 Mrd euró lenne** (2018-as árakon), amely 20 Mrd-dal magasabb az eredeti, 2018-as bizottsági javaslatnál.
- **40%-ot környezet- és klímavédelmi célokra** kell felhasználni (MFF:30%).

A formálódó új MFF – A magyar allokáció I.

millió euró	Folyó áron	2018-as áron
Közvetlen támogatások és piaci intézkedések	8 679,9	7 713,6
Vidékfejlesztés	3 057,0	2 716,7
Vidékfejlesztés + NGEU	3 345,9	2 979,5
Teljes KAP	11 962,70	10 630,80
Teljes KAP + NGEU	12 251,50	10 893,70

A formálódó új MFF – A magyar allokáció II.

Változás %-ban	Folyó áron	2018-as áron
Közvetlen támogatások és piaci intézkedések	-2,38	-15,02
Vidékfejlesztés	-11,53	-22,99
Vidékfejlesztés + NGEU	-3,17	-15,54
Teljes KAP	-4,92	-17,23
Teljes KAP + NGEU	-2,63	-15,19

A formálódó új MFF – KAP vonatkozások

- Önkéntes **capping** 100 000 euró felett (?), önkéntes munkabér korrekcióval. A capping hatálya csak az alaptámogatási elemre vonatkozna. (*De a degresszióról nem rendelkezik.*)
- A **külső konvergenciát** minden tagállam finanszírozná, emellett pedig bekerült két mérföldkő a folyamatba, 2022-re 200, 2027-re pedig mindenhol legalább 215 euróra nőne a közvetlen támogatások hektárra vetített átlaga.
- A **Mezőgazdasági Tartalék** első feltöltése a 2021-ben (kétéves átmenet esetén 2022-ben) elvont, de fel nem használt forrásokból történne. Az alap mérete 450 millió euró lenne, folyó áron.
- A **pillérek közötti átcsoportosítás mértéke** a jelenlegi 15-ről **25%-ra emelkedne**. A konvergencia kedvezményezettjei 30%-ot csoportosíthatnak át az I. pillérbe.
- A **vidékfejlesztési társfinanszírozás** mértéke a kevésbé fejlett régiók esetében 85%-on maradna.
- A kötelezettségvállalások visszavonására vonatkozó n+3 szabály **n+2-re változna**.

RÉSZLETEK TÁRGYALÁSA A KAP JOGANYAG VITÁJA KERETÉBEN

III. A KAP-reform folyamat állása

Reform menetrend

AGRÁRMINISZTÉRIUM

IDŐPONT	MÉRFÖLDKŐ
2020. július 21.	*MFF-megállapodás az Európai Tanácsban*
2020 október	• Szavazás az MFF-ről az EP-ben; • Szavazás a KAP-reform dossziéról az EP-ben; • Tanácsi álláspont a KAP-reform dossziéról? (október 20.);
2020 utolsó negyedév	• Trilógusok legkorábbi kezdőpontja az EP és a Tanács között; • Az átmeneti rendelkezések elfogadása, megjelenése;
2021. január 1.	Új költségvetési ciklus és átmeneti év indul.
2021. I. félév	• Politikai megállapodás a KAP-reform dossziéról; • Az uniós végrehajtási jogszabályok várható elfogadása. • A stratégiai terv véglegesítése és hivatalos benyújtása. (portugál majd szlovén elnökség a Tanácsban)
2021. II. félév	A nemzeti jogszabályok elfogadása
2022/2023. január 1.	Az új KAP indulása

Az új teljesítési modell fő irányvonalai

- **Fókuszpontja egy közös KAP Stratégiai Terv mindkét pillérre, az Európai Bizottság formális jóváhagyásához kötve.**
- Megfelelőség-orientáció helyett **eredményorientált megközelítés.** Egy **egységes indikátorrendszer** segítené az eredmények bemutatását és a célok megvalósulásának nyomon követését, akár pénzügyi következményekkel.
- **Megerősített környezeti kondicionalitás**, amely a korábbi 30%-hoz képest **az összes közvetlen kifizetés előfeltételévé válna**.
- Számos elem **a kis- és közepes gazdaságok felé történő forrásátcsoportosítás** előmozdítására, az igazságosabb forráseloszlás céljával.
- Növekvő figyelem fordul **a modernizáció, az innováció, a szaktanácsadás és a kockázatkezelés** irányába.
- **Nagyobb tagállami mozgástér, egyszerűsítés, adminisztratív terhek csökkentése**: a jogszabályi javaslatok jelenlegi formájukban nem képesek megfelelni ezen elvárásoknak.

Az új KAP specifikus céljai

A közvetlen támogatások tervezett rendszere

AGRÁRMINISZTÉRIUM

TERMELÉSTŐL ELVÁLASZTVA NYÚJTHATÓ	
Fenntarthatóságot elősegítő, **alapszintű** jövedelemtámogatás	kötelező elem
Fenntarthatóságot elősegítő, kiegészítő, **átcsoportosítással nyújtható** jövedelemtámogatás	(kötelező elemmé válna)
Fiatal mezőgazdasági termelők részére nyújtott kiegészítő jövedelemtámogatás	a DP boríték min. 2%-ának megf[illegible] összeget erre a célra [illegible]ene fordítani
Az **éghajlat- és környezetvédelmi célo[illegible]** szolgáló rendszerek (*eco-schemes*)	[illegible]szinten kötelező, [illegible]termelői szinten önkéntes
TERMELÉSHEZ KÖTÖTTEN NYÚ[illegible]TÓ	
Termeléstől függő jövedelemtámogatás	önkéntes elem, max. **13+2%**
Gyapotra vonatkozó **terményspecifikus** tám.	kötelező elem az érintett tagállamokban

+min. kiadási arány?

VAGY: Alternatívaként megmarad a kistermelői támogatás.

Vidékfejlesztés

- Az EMVA kikerül a CPR hatálya alól.
- Az EMVA források 5%-át LEADER-re, **legalább 30%-át** pedig **környezetvédelmi célkitűzésekre** kellene fordítani.
- Megmarad a **vissza nem térítendő beruházási támogatások** túlsúlya.
- Emelkedik a fiatal gazdáknak adható támogatás (100e EUR).
- (Kötelező marad) a kockázatkezelés.
- Célunk továbbá az **öntözésre vonatkozó szabályok enyhítése**, valamint a **biztosítékmentes előlegfizetés** lehetőségének megteremtése.

Az új rendszerben rejlő kockázatok

- A Bizottság **szűkülő források mellett egyre többet követel** a gazdáktól.
- A **Stratégiai tervezés bevezetése az I. Pillérben mélyreható újítás**, amely számos kockázatot hordoz magában. (Rövid időkeret, bizonytalan tervezés, túlzott adminisztratív terhek, a bizottsági értékelés oldalán sok szubjektív elem).
- Az indikátorrendszer működőképessé tétele az I. Pillérben az első években kiemelkedő többletterhet jelent majd, ugyanakkor azok **alakulása sok esetben nem a tagállamon vagy a termelőn múlik** majd, ezért azokhoz **nem lehet automatikus pénzügyi következményeket rendelni**.
- Érdemi egyszerűsítés a Bizottság szintjén várható, **tagállami szinten a terhek növekedése** várható. Az egyszerűsítés felelősségét a tagállamokra hárítja.
- A környezet- és klímavédelmi céloknak való megfelelési kényszer várhatóan **versenyképességi áldozattal jár**.
- **Célunk**, hogy egy végrehajtható, tervezhető, valódi szubszidiaritást és egyszerűsítést lehetővé tevő közösségi szabályozás jöjjön létre.

AGRÁRMINISZTÉRIUM

Az új KAP tervezett zöld felépítménye

Klímavédelmi és környezeti intézkedések a II. pillérben

Eco-scheme az I. pillérben

A gazdálkodók számára önkéntes lehetőségek

Új, megerősített feltételrendszer (kiterjesztett kondicionalitás)

A gazdálkodók számára kötelező

Kiterjesztett kondicionalitás

- A **megerősített környezeti feltételrendszer** keretében meg kell felelni a gazdálkodási követelményeknek (**JFGK**) és a földterület helyes mezőgazdasági és környezeti állapotára (**HMKÁ**) vonatkozó, a tervben meghatározott feltételeknek;
- A zöldítés korábbi elemei közül az **állandó gyepterületek fenntartása** és az **ökológiai fókuszterületek kijelölése** beolvadnak az alapfeltételek közé;
- A korábbi 30%-tól eltérően **az összes közvetlen támogatás és területalapú vidékfejlesztési kifizetés előfeltételévé válna**;
- <u>Új elemek:</u>
  - Foszfátok diffúz szennyező forrásainak ellenőrzésére vonatkozó követelmény,
  - Vizes élőhelyek és tőzeglápok védelme.

Öko-rendszerek (*eco-scheme*)

- Új, **AKG típusú** támogatás az I. pillérben;
- A gazdálkodók számára **önkéntes;**
- **Éves**, hektáronkénti (vagy állategység alapú), termeléstől elválasztott kifizetés;
- A minimum-követelményeken és a feltételességi rendszeren **túlmutató**, az éghajlat és a környezet szempontjából előnyös mezőgazdasági gyakorlatok alkalmazása – tagállami mozgástér az intézkedés kialakításában;
- Az alapszintű jövedelemtámogatást **kiegészítő** kifizetés formájában **vagy** a felmerülő többletköltségek és jövedelem-kiesések **ellentételezéseként** teljesíthető;

Az utolsó nagyobb problémakör?

A **fennmaradó vitás kérdések nagy része** a zöld felépítmény szerkezetéhez, szabályaihoz köthető.

- A megerősített **kondicionalitás hatálya** – Mentesüljenek a kistermelői rendszerben résztvevő termelők vagy mindenkire kiterjedjen?
- **Kötelező vagy önkéntes** öko-rendszerek? Szükséges-e minimális kiadási arány meghatározása vagy sem?
- Hogyan csökkenthető minimálisra a **forrásvesztés kockázata**?
- Hogyan tehető objektívvé és átláthatóvá **a tervek elfogadási folyamata**? Hogyan és mikor épüljenek be **a Zöld Megállapodásból eredő elvárások**?

Hol tart a stratégiai tervezés?

- A magyar KAP Stratégiai Terv kidolgozása **2019 nyarán kezdődött**.
- Az Agrárminisztériumban (AM) tervezési koordinációs részleg működik, szakértőkből álló munkacsoportok alakultak.
- A gazdák, az ágazati szereplők és a vidéken élők a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara (NAK) és az AM által szervezett **műhelybeszélgetéseken** fejthették ki álláspontjukat.
- Elsőként **ágazati helyzetelemzések és egy SWOT analízis** készült el. Ezt követően kerül sor az igényfelmérés véglegesítésére, a beavatkozási stratégia megalkotására, majd a konkrét intézkedések kidolgozására.
- Várhatóan **2020 végére készülhet el a magyar KAP Stratégiai Terv első változata**, amelyet az Európai Bizottság, a magyar agrárszakemberek és a széles közvélemény is megismerhet, véleményezhet.

IV. Átmeneti időszak a Közös Agrárpolitikában

Átmeneti rendelkezések I.

- Az Európai Bizottság **2019. október 31-én** mutatta be javaslatát, a tárgyalások elhúzódása miatt;
- **Alapelv**: jelenlegi szabályok, de már az új MFF terhére;
- **Tartalmi elemeinek tárgyalása** gyakorlatilag **lezárult**;
- **Kivétel: az <u>átmeneti időszak hossza</u>**. A Tanács és az EP 2 éves átmenetről egyezett meg, a Bizottság kitart az 1 év mellett;
- **Megjelenése** az MFF-megállapodás véglegesítését követően történhet meg;
- Átmeneti időszak **kezdete**: 2021. január 1.

Átmeneti rendelkezések II.

Közvetlen támogatások:

- A SAPS rendszer és minden egyéb közvetlen támogatási jogcím, valamint a válságalap változatlan formában működhet tovább;
- **Sikerült elérni az átmeneti nemzeti támogatás (ÁNT) 2020-as szinten történő továbbvitelének lehetőségét, annak lehetséges maximuma pedig nem csökken tovább az átmeneti időszakban;**

Vidékfejlesztés:

- A **többéves** vidékfejlesztési **programok**: az AKG és az ökológiai gazdálkodási jogcím egyéves meghosszabbításáról született döntés;
- Bármely egyéb támogatási forma meghirdethető;

A legfontosabb üzenetek I.

- **A banki finanszírozás** (előfinanszírozás, fedezetként történő beszámítás) **szempontjából jó hír**, hogy a közvetlen termelői jövedelemtámogatások szerkezete várhatóan alapvetően nem változik.
- A támogatási összegek alappillére 2020 után **a fenntarthatósági alap jövedelemtámogatás** lesz (felváltva a jelenlegi SAPS és zöldítés jogcímeit).
- **Erre** a mai rendszerhez hasonlóan **épülnek majd kötelező és választható elemek**: fiatal gazda-, termeléshez kötött-, redisztributív- és kistermelői támogatás (+öko-rendszerek, mint új elem);
- Az **átmeneti nemzeti támogatások jövője az átmeneti időszak után egyelőre bizonytalan,** azonban ezt az elemet leszámítva a nemzeti támogatási jogcímek függetlenek a KAP reformjától.

A legfontosabb üzenetek II.

- Megmaradnak a vissza nem térítendő **beruházási támogatási lehetőségek**.
- Megmarad a **válságalap** (intervenció és magántárolás is ebből).
- A kifizetések szerkezete tehát nem változik jelentősen, ugyanakkor **az igénybevételi és végrehajtási szabályok** várhatóan **bonyolultabbá válnak**. Az adminisztratív terhek növekedése **elsősorban nem a termelők szintjén** jelentkezik majd.

Köszönöm a figyelmet!

